

Η ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1980

Του ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ

Ἡ τεχνολογική εξέλιξις δὲν ἐπιφέρει μόνον βαθείας μεταβολὰς εἰς τὴν παραγωγικὴν λειτουργίαν, ἀλλὰ ἐπηρεάζει καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ προσωπικοῦ, ἀπὸ τὴν παραγωγικότητα τοῦ ὁποῖου ἐξαρτᾶται ὀλοὲν καὶ περισσότερον ἢ ἀνάπτυξις καὶ ἡ πρόοδος τῆς ἐπιχειρήσεως. Ὑπὸ τὸ φῶς τῶν οὕτω συντελουμένων μεταβολῶν, αἱ ὁποῖαι ἐξηγοῦν τὸ αἴτημα μειζόνων πρωτοβουλιῶν καὶ εὐθυνῶν τῶν στελεχῶν καὶ γενικώτερον τῶν ἐργαζομένων, ποῖα θὰ εἶναι ἡ ὀργανωτικὴ δομὴ τῆς ἐπιχειρήσεως μετὰ μίαν δεκαετίαν. Εἰς τὸ πλαίσιον τῆς σχετικῆς ἐρεῦνης ποῦ ἐνεκαινίασε ὁ Ὄργανισμὸς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ Ἀναπτύξεως διευπλώθησαν ἐκ μέρους προσωπικότητων τῆς διεθνοῦς οἰκονομικῆς ζωῆς ἀπόψεις τῶν ὁποίων τὴν εὐρύτητα ἀντανακλᾷ τὸ κατωτέρω ἄρθρον ποῦ δημοσιεύει ὁ «Παρατηρητῆς τοῦ Ο.Ο.Σ.Α.» καὶ ποῦ παρέχουν λαβὴν εἰς συζήτησιν ἐπὶ τοῦ θέματος καὶ ἐνδεχομένως εἰς ἀντίλογον.

Προτοῦ προσπαθῆσωμεν νὰ δραματισθῶμεν τὸ μέλλον καὶ νὰ φαντασθῶμεν πῶς ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον θὰ λειτουργοῦν μετὰ μίαν δεκαετίαν, εἶναι ἀνάγκη νὰ διαγνώσωμεν πῶς σκέπτονται καὶ τί αἰσθάνονται οἱ ἐργαζόμενοι, ἐπὶ τῶν συνεπειῶν ποῦ συνεπάγονται διὰ τὴν ἐπιχείρησιν αἱ τεχνολογικαὶ ἐξελίξεις ποῦ τείνουν νὰ μεταβάλλουν τὴν ἱεραρχίαν καὶ τὴν δομὴν τῆς.

Εἰς τὰ αἰτήματα ποῦ σήμερον διατυπώνουν καὶ ποῦ θὰ ἐφαίνοντο εἰς ἄλλας ἐποχὰς τολμηρὰ, ὑποκρύπτονται τάσεις τοῦ μέλλοντος, τῶν ὁποίων πιθανῶς οὔτε οἱ ἴδιοι ἔχουν συνείδησιν, ἀλλ' αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν τὴν θέσιν τοῦ ἀτόμου καὶ τὸν βαθμὸν ἐντάξεώς του εἰς τὴν ἐπιχείρησιν. Εἶναι ἡ ζωηρὰ ἐπιθυμία νὰ ἀσκοῦν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ἐξελίξεων τῆς ἐπιχειρήσεως, νὰ ἀναλαμβάνουν μείζονας εὐθύνας πρὸς αὔξησιν τῆς παραγωγικότητος καὶ περαιτέρω πρωτοβουλίας διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν στόχων τῆς.

Μολαταῦτα, πολλοὶ νέοι τοὺς ὁποίους θὰ χρησιμοποίησιν ἡ βιομηχανία

κατά τὸ 1980 εὐρίσκονται ἀκόμη εἰς τὰ θρανία. Αἱ σύγχρονοι παιδαγωγικαὶ μέθοδοι, ποὺ προσανατολίζουν τοὺς νέους πρὸς τὴν καθ' ὁμάδας ἐργασίαν, πρὸς τὸ πνεῦμα συνεργασίας ποὺ ἐξασφαλίζει συλλογικὴν καὶ ἀτομικὴν ἀποδοτικότητα, ἀσφαλῶς τοὺς προετοιμάζουν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν μὲ ἐντελῶς διάφορον νοοτροπία, ἐκείνης ποὺ συνείχε εἰς παλαιότερας ἐποχὰς τοὺς ἐργαζομένους. Οἱ νέοι αὐτοὶ θὰ ἔχουν διδαχθῆ ὅτι ἡ ὕλική ἀνταμοιβὴ μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι εἶναι δίκαια, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ ἀποτελῆ τὴν μοναδικὴν ἢ τὴν μᾶλλον ἐνδιαφέρουσαν πλευρὰν τῆς ἐργασίας. Θὰ εἶναι προετοιμασμένοι ψυχολογικῶς νὰ ἐνταχθοῦν καὶ νὰ μετᾶσχουν εἰς τὰς εὐθύνas τῆς ἐργασίας, θὰ ἔχουν ἀσκηθῆ νὰ ἀντιμετωπίζουν μὲ περισσοτέραν εὐαισθησίαν καὶ κατανόησιν τὰ ἀνθρώπινα προβλήματα — καὶ θὰ εἶναι διατεθειμένοι νὰ τὰ συζητήσουν καὶ νὰ ἀναλύσουν τόσον τὴν ἀτομικὴν θέσιν ὅσον καὶ τὴν θέσιν τῆς ὁμάδος ἐργασίας εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν.

Τὸ βιομηχανικὸν περιβάλλον

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων ἐτῶν, ἡ φύσις τῆς ἐργασίας εἰς τὰς βιομηχανίας μετεβλήθη. Οἱ «μπλὲ φόρμες» τῶν ἐργατῶν ποὺ ἀπετέλουν τὸ κυρίαρχον στοιχεῖον τῶν ἐργοστασίων ἀντικατεστάθησαν εἰς σημαντικὸν βαθμὸν ἀπὸ τῆς «ἄσπρης μπλοῦζες» τῶν τεχνοκρατῶν, καὶ τὰ πάντα δεικνύουν ὅτι ἡ ἐξέλιξις αὐτῆ θὰ συνεχισθῆ μὲ ἐπιταχυνόμενον ρυθμὸν. Καθ' ὃ μέτρον ἡ χειρωνακτικὴ ἐργασία θὰ χάνῃ τὴν σημασίαν της, εἶναι φυσικὸν νὰ καθιερωθῆ σύστημα μηνιαίας, ἀντὶ ἐβδομαδιαίας ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας. Αὐτὴ ἡ προοδευτικὴ ὑπαλληλοποίησις τῶν ἐργατῶν, ποὺ τὴν καθιστᾶ μοιραίαν ἢ τεχνολογικὴ ἐξέλιξις, θὰ ἐξαλείψῃ τὰς ὑπαρχούσας σήμερον διαφορὰς εἰς τὸ καθεστῶς τῶν σχέσεων μεταξὺ ἐργαζομένων καὶ ἐπιχειρήσεως, θὰ ἐξαφανίσῃ τὸ πνεῦμα κατωτερότητος ποὺ συνέχει τὸ ἐργατικὸν προσωπικὸν καὶ δημιουργεῖ δυσἀρέστους ἀντιθέσεις μὲ τὰ ὑπαλληλικὰ κλιμάκια. Τὰ πάντα πείθουν ὅτι ἡ ἐξομοίωσις αὐτῆ θὰ ἀποβῆ πρὸς ὄφελος τῆς ἐνότητος τοῦ προσωπικοῦ, τῆς παραγωγικότητος καὶ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ πνεύματος συλλογικῆς εὐθύνης ἐναντι τῶν κοινῶν στόχων.

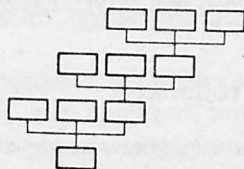
Κατὰ τὰ δέκα προσεχῆ ἔτη, ἡ καλὴ καὶ λογικὴ χρησιμοποίησις τῶν μηχανῶν, ἀντὶ νὰ ἀσκήσῃ ἐξαπανθρωπιστικὴν ἐπίδρασιν, θὰ ἐπιτρέψῃ πιθανῶς τὴν ἐπίλυσιν προβλημάτων ἀναγομένων εἰς τὴν μονοτονίαν τῆς ἐργασίας. Εἰς τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἐργαζομένου καὶ τὴν ἱκανοποιητικὴν του ἀμοιβήν, θὰ προστεθοῦν σημαντικώτερα κοινωνικὰ πλεονεκτήματα, ὅπως εἶναι ἡ συνείδησις καὶ ἡ θέσις ποὺ τοῦ ἐξασφαλίζει ἡ ἰδιότης συνεργάτου τῆς ἐπιχειρήσεως.

Μολαταῦτα, ἀπὸ τοῦ 1980 καὶ ἐκεῖθεν ἡ ἐξέλιξις αὐτῆ θὰ καταστῆ πλέον ἀπλῆ. Εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τῆς μεταπροσεχοῦς δεκαετίας τὰ δύο κυριώτερα στοιχεῖα τῆς προτροπῆς πρὸς ἐργασίαν θὰ εἶναι: ἡ συνεργασία εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῶν στόχων, ἡ ἱκανοποίησις τῆς ἀνάγκης τοῦ ἀτόμου νὰ ἀσκήῃ ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τῆς προσπάθειας του καὶ νὰ κατανοῇ τὸ βαθύτερον νόημά της.

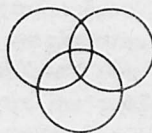
Αί ανάγκαι τοῦ μέλλοντος

Ἐκ πρώτης ὄψεως θὰ ἦτο εὐλογος ἡ ὑπόθεσις ὅτι ἡ ἐξασφάλισις ἱκανοποιητικῆς εἰσοδηματικῆς στάθμης καὶ μείζονος ἀσφαλείας, θὰ συντελέσουν εἰς τὴν ἀμβλυνσιν τῆς παραγωγικῆς ἐπιδόσεως τῶν ἐργαζομένων καὶ τῆς ἱκανοποιήσεως ποῦ παρέχει αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ ἐργασία. Ὁ συλλογισμὸς ὁμως

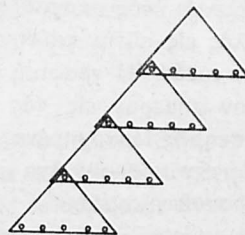
Σχῆμα 1. Συμβατικὴ ὀργανωτικὴ δομὴ τῆς ἐπιχειρήσεως σήμερον. Στηρίζεται οὐσιωδῶς εἰς τὰ ἄτομα καὶ τὸν καθορισμὸν τῶν καθηκόντων των.

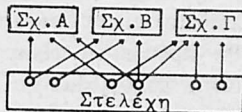
Σχῆμα 2. Ὁργάνωσις ἐπιχειρήσεως διηρημένης εἰς ὑπευθύνους ὀμάδας ἀνευ δομῆς πυραμίδος.

Σχῆμα 3. Δομὴ πυραμίδος ἀποτελουμένη ἀπὸ αὐτονόμων ὀμάδων. Διὰ τὴν σύνδεσιν τῶν ὀμάδων δὲν χρησιμοποιεῖται κατ' ἀνάγκην τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

Σχῆμα 4. Δομὴ ὀργάνωσης κατὰ σχέδια πρὸς ἐκτέλεσιν, ὅπου κάθε ἐργαζόμενος ἐπιλέγει τὸ ἢ τὰ σχέδια εἰς τὰ ὁποῖα ἐπιθυμεῖ νὰ συνεργασθῇ.

οὗτος δὲν εἰσταθεῖ : ἡ πρὸς τὴν πρόοδον τάσις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως θὰ φέρη εἰς φῶς νέας ἀνάγκαις, ὅταν αἱ παλαιαὶ θὰ ἔχουν ἱκανοποιηθῇ.

Διὰ νὰ τονώσῃ τὴν ἀποδοτικότητα τῶν ἐργαζομένων ἢ ἐπιχειρήσις τοῦ μέλλοντος θὰ πρέπει νὰ κατευθύνῃ τὰς προσπάθειάς πρὸς :

Συμμετοχὴν τοῦ ἐργαζομένου εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς κατανοήσεως τῶν στόχων τῆς.

Προσφορωτέραν ἔνταξιν του εἰς τὴν ὀμάδα ἐργασίας καὶ τὸ ἀνθρώπινον περιβάλλον τῆς ἐργασίας.

Προσανατολισμόν τῶν ἀτομικῶν ἱκανοτήτων εἰς τομεῖς τῆς ἐπιχειρήσεως πού ἐνισχύουν τὴν παραγωγικότητα.

Ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἀνωτέρω, ἡ ἀνάγκη τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς ἐπιχειρήσεως ἐμφανίζεται ὡς μία ἀναπόδραστος ἀνάγκη τοῦ μέλλοντος, ἐκπηγάζουσα ἀπὸ τὰς τεχνολογικὰς καὶ κοινωνικὰς ἐξελίξεις.

Ἡ ἔγκαιρος κατανόησις καὶ προσαρμογὴ πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας ἐξελίξεις θὰ ἀποτελέσῃ προφανῶς, κατὰ τὴν δεκαετίαν 1970-80, καθήκον καὶ προϋπόθεσιν προόδου τῶν ἐπιχειρήσεων.

Μεϊζονες πρωτοβουλία

Τὰ ἰσχύοντα σήμερον γενικῶς συστήματα συνεργασίας μεταξύ ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων, ὡς διεμορφώθησαν ὑπὸ τὴν πίεσιν παρωχημένων καὶ ἐκτὸς κλίματος τῆς ἐποχῆς συνδικαλιστικῶν αἰτημάτων, προσφέρουν μίαν περιορισμένης δυνατότητος ἱκανοποίησιν τῆς ἀνάγκης ἐνσυνειδήτου συμμετοχῆς τῶν ἀτόμων εἰς τὸ ἔργον πού ἐπιτελοῦν καὶ παρωθήσεώς των πρὸς δημιουργικὰς πρωτοβουλίας ἀναπτύξεως καὶ παραγωγικότητος. Παρίσταται, κατὰ συνέπειαν, ἀνάγκη νὰ καταβληθῇ σοβαρὰ προσπάθεια διὰ νὰ παρασχεθοῦν ἐκατέρωθεν εὐκαιρίαι πρὸς ἐπιτέλεσιν ἐνὸς σκοποῦ, πού κατὰ βάθος εἶναι ταυτόσημος. Τοῦτο ἀπαιτεῖ μεταβολὰς εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν δομὴν τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅπως τὴν ἐγνωρίσαμεν μέχρι τοῦδε. Ἡ γραφικὴ παράστασις 1 εἰκονογραφεῖ τὸ περισσότερον διαδεδομένον σήμερον εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ὀργανωτικὸν σχῆμα, πού στηρίζεται εἰς αὐστηρῶς ἱεραρχημένας ἐξουσίας. Εἶναι μία πυραμῖς μὲ εὐρείαν βάσιν, φέρουσα εἰς τὴν κορυφὴν ἓνα μόνον ἄτομον, ἐνῶ κάθε κατωτέρα θέσις εἶναι αὐστηρῶς προκαθορισμένη.

Θὰ ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιήσωμεν εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν τὰς ἱκανότητας τῶν μετεχόντων εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἀτόμων, διὰ τῆς δημιουργίας ὁμάδων μὲ εὐρύτεραν αὐτονομίαν δράσεως καὶ κάποιαν δικαιοδοσίαν ἐλέγχου. Αἱ ὁμάδες αὗται θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀρκετὰ μεγάλαι, ὥστε ἡ ἐργασία νὰ παρουσιάξῃ ὀρισμένην εὐλυγισίαν καὶ διαφοροποίησιν, κατὰ τρόπον ὥστε οἱ μετέχοντες νὰ ἠμποροῦν νὰ ἀσκήσουν τὰς ἱκανότητάς των, ἀπὸ ἓνα εἰς ἄλλον τύπον ἐργασίας. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐπιχειρησιακῆς δομῆς πού παρουσιάζει ἡ γραφικὴ παράστασις 2, ἐνδείκνυται κατ' ἐξοχὴν δι' ἐπιχειρήσεις ἢ τμήματα ἐπιχειρήσεων, τῶν ὁποίων κύριον ἔργον εἶναι αἱ κατασκευαί, ἡ ἔρευνα, ἡ ἄλλοι εἰδικευμένοι παραγωγικοὶ στόχοι, διὰ τὴν ἐπιτεῦξιν τῶν ὁποίων ἡ αὐστηρῶς ἱεραρχημένη ὀργάνωσις θὰ παρενέβαλε προσκόμματα.

Δι' ἐπιχειρήσεις καὶ διὰ τμήματά των πού ἔχουν ἀφιερωθῆ εἰς τὴν μαζικὴν παραγωγὴν, καταλληλοτέρα μορφή ὀργανώσεως εἶναι ἐκεῖνη πού ὑποδεικνύει ἡ γραφικὴ παράστασις 3, πλησιεστέρα πρὸς τὴν σημερινὴν δομὴν τῶν ἐπιχειρήσεων, καὶ πού ἐμφανίζει ἀναλογίας πρὸς τὴν μορφήν ὀργανώσεως 1.

Αἱ ομάδες ἐργασίας

Ἐπὶ μακρὰ ἔτη, τὰ ἐκπαιδευτικὰ συστήματα εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπέβλεπον κατὰ κύριον λόγον εἰς τὴν δημιουργίαν ἀνεξαρτήτων καὶ ὑπευθύνων ἀτόμων, σήμερον ὅμως, εἰς τὰ σχολεῖα ἀποδίδεται ὅλοεν καὶ μεγαλυτέρα προσοχὴ εἰς τὴν ἰκανότητα τῶν ἀτόμων νὰ μετέχουν καὶ νὰ συνεργάζονται εἰς μίαν ὁμάδα. Ἐνόσω οἱ νέοι εἰς τοὺς ὁποίους ἐδόθη αὐτὸς ὁ προσανατολισμὸς θὰ εἰσέρχονται εἰς τὴν ἐνεργὸν ζωὴν, αἱ ἐπιχειρήσεις θὰ ἔχουν μείζονα εὐχέριαν τὰ καθιερώνουν νέας ἀποδοτικὰς μορφὰς ἐργασίας καθ' ὁμάδας καὶ νὰ ἐπιλύουν ὅλα τὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζουν διὰ τῆς προσφυγῆς εἰς τὴν συλλογικὴν καὶ τὴν συνεργασιακὴν προσπάθειαν.

Ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον ὀφείλουν νὰ ἐνθαρρύνουν τὴν τάσιν ταύτην, διὰ τῆς δημιουργίας ὁμάδων, εἰς τὰς ὁποίας τὰ ἄτομα θὰ εἶναι ἐντεταγμένα ἀναλόγως τῶν τάσεων καὶ τῶν ἰκανοτήτων των, ταυτιζόμενα μὲ τοὺς στόχους τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἦδη καὶ σήμερον ἀκόμη, εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις μὲ πρωτοποριακὴν ὀργάνωσιν, παρατηρεῖται μεταξὺ τῶν ἐργαζομένων των σαφὴς τάσις ταυτίσεώς των μὲ τὰς γενικὰς ἐπιτεύξεις τὰς ὁποίας συνδέουν μὲ τὴν ἰδικὴν των συμμετοχὴν, ἐκδηλουμένην ὑπὸ μορφήν ἀναπτύξεως ἐκ μέρους των, ὑπευθύνων πρωτοβουλιῶν. Τὸ αἶσθημα αὐτό, ποὺ εἶναι σπουδαῖον κίνητρον παραγωγικότητος, ἐνισχύεται ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τὴν ἀποδοχὴν ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως τῆς ὀργανωτικῆς δομῆς ποὺ ὑποδεικνύει τὸ σχέδιον 4.

Ἐνάπτυξις ἰκανότητων

Ἐχει γενικῶς ἀναγνωρισθῆ σήμερον ὅτι αἱ δημιουργικαὶ ἰκανότητες τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι προκαθορισμέναι καὶ περιορισμέναι, ἀλλ' ὅτι ἀντιθέτως ὑπόκεινται εἰς δυνατότητας περαιτέρω ἀναπτύξεως. Ἐντεῦθεν ἀπορρέει ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀτόμου νὰ τοῦ παρασχεθῆ εὐκαιρία νὰ ἀσκήσῃ τὴν δημιουργικὴν του ἔφεσιν, ἀξίωσις ἡ ὁποία θὰ ἐπηρεάζῃ ὅλοεν περισσότερον τὰς σχέσεις ἐργοδοσίας καὶ ἐργασίας. Τὸ πραγματικὸν συμφέρον τῆς ἐπιχειρήσεως συνίσταται ἐπομένως εἰς τὴν ἀνάθεσιν ἐν προκειμένῳ ἐνεργῶν πρωτοβουλιῶν.

Μέχρι σήμερον παρημελήθη ἢ πολὺ ὀλίγα πράγματα ἔγιναν διὰ :

- Νὰ ὀργανωθῆ ἐντὸς τῆς ἐπιχειρήσεως ἡ ἐργασία κατὰ τρόπον ἐνισχύοντα τὰς ὑπολανθανούσας δημιουργικὰς ἰκανότητας τῶν ἐργαζομένων.
- Νὰ παρασχεθοῦν εἰς τὰ ἄτομα εὐκαιρία καὶ βοήθεια τῶν ὁποίων ἔχουν ἀνάγκην διὰ νὰ ἐργασθοῦν δημιουργικῶς.
- Νὰ καθιερωθῆ κλίμα εὐνοοῦν αὐτὴν τὴν τάσιν.

Αἱ ἐπιχειρήσεις ὀφείλουν ἐφεξῆς νὰ μεριμνήσουν διὰ τὴν δημιουργίαν μορφῆς ὀργανώσεως προσφερούσης εἰς τοὺς ἐργαζομένους δυνατότητας νὰ ἀναπτύξουν τὰς δημιουργικὰς των ἰκανότητας καὶ νὰ τὰς χρησιμοποιήσουν. Αἱ μορφαὶ αὗται ὀργανώσεως θὰ προβλέπουν τὴν εἰς δεδομένον χρόνον πρόσφορον κατανομήν των προσπαθειῶν. Θὰ πρέπει ἡ σύνθεσις τῶν ὁμάδων ἐργασίας καὶ ἡ διεύθυνσις νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀλλάζουσιν, κατὰ τὰς περιστάσεις. Δέον

νά αντιμετωπισθῆ ἐπομένως μία συνεχῶς ἐναλλασσομένη ὀργανωτικὴ δομή, ἱκανὴ νά ἀνασυγκροτῆ τὰς ἀποτελούσας ταύτην ἡμιαυτονόμους ομάδας, αἱ ὁποῖαι θά διέπωνται ἐπίσης ὑπὸ προσαρμοστικότητος.

Πρέπει νά θεωρήσωμεν ὡς ἀπίθανον τὴν ὑπόθεσιν ὅτι τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ὀργανώσεως, πού ὑποδεικνύεται διὰ τοῦ σχεδίου 4, θά υἱοθετηθῆ καθ' ὅλοκληρίαν ὑπὸ ἐνὸς μεγάλου ἐυρωπαϊκῶν ἐταιριῶν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παρουσίας δεκαετίας. Μολαταῦτα ἐὰν προσβλέπωμεν μακρύτερα εἰς τὸ μέλλον, ἡμποροῦμεν θαυμάσια νά φαντασθῶμεν ὅτι θά διαδοθῆ τόσον κατὰ τὰς ἐπερχομένας δεκαετίας, ὥστε ἡ σημερινὴ συμβατικὴ ἀντίληψις τῆς ἐπιχειρήσεως θά ἔχῃ τελειῶς μεταμορφωθῆ.

Δυνάμεθα νά δραματισθῶμεν εἰς τὸ μακρυνὸν μέλλον, πόλεις τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι δὲν θά ἔχουν ἀνάγκην νά μετακινουῦνται πρὸς τοὺς τόπους ἐργασίας, ἀλλὰ θά παραμένουν εἰς τὰ σπίτια των, ὅπου θά λαμβάνουν τηλεφωνικῶς μηνύματα πού θά μεταδίδῃ ἓνας ἠλεκτρονικὸς ἐγκέφαλος, πού θά τοὺς ἐνημερῶνῃ διὰ τὰ νέα σχέδια καὶ τὰ προβλήματα πού προκύπτουν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν. Ὁ καθείς θά εἶχε τότε νά ἐπιλέξῃ τὸ σχέδιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου θά ἐπεθύμει νά ἐργασθῆ καὶ τὸ συμβόλαιον ἐργασίας πού θά τὸν ἐνδιέφερε. Ἡ ἐπιχειρήσις θά ἀπέκτα οὕτω τὴν ἰδανικὴν εὐλυγισίαν, τόσον ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν τοῦ προσωπικοῦ τῆς, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὸ ὀργανωτικὸν τῆς σχῆμα. Ἀλλὰ πρόκειται ἀκόμη περὶ μιᾶς λίαν ἀπομακρυσμένης προοπτικῆς. Ὡς ἐκ τούτου πρέπει νά υποθέσωμεν ὅτι μᾶλλον ὀργανωτικὰ σχήματα ὡς τῶν σχεδίων 2 καὶ 3 θά γίνουν γενικῶς ἀποδεκτὰ ἀπὸ τὰς ἐπιχειρήσεις κατὰ τὰ δέκα προσεχῆ ἔτη.

Ὁ ρόλος τοῦ διευθύνοντος

Αἱ μεταβολαὶ αὗται θά ἔχουν ἀσφαλῶς σοβαρὰν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ διευθύνοντος τὴν ἐπιχείρησιν, ἐπὶ τοῦ ἔργου του καὶ τῶν εὐθυνῶν του.

Εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις μὲ παραδοσιακὴν ὀργάνωσιν ὁ διευθύνων εἶναι ἐκεῖνος πού προσδιορίζει στόχους, συντονίζει, ἐποπτεύει καὶ ἐλέγχει τὰς δραστηριότητας. Εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, ὅμως, ὅπου αἱ βασικαὶ μονάδες θά εἶναι ὁμάδες ἐργασίας, κυρία ἀποστολὴ τοῦ διευθύνοντος θά εἶναι ἡ διατήρησις τῶν ἐπικοινωνιῶν. Ἐκεῖ ὁ διευθύνων θά εἶναι ὁ συντονιστὴς τῶν δραστηριοτήτων τῶν διαφόρων ὁμάδων, καὶ ὁ ὑπεύθυνος διὰ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ κλίματος καὶ τῶν συνθηκῶν ἐργασίας πού ἐξασφαλίζουν ἀποδοτικότητα εἰς τὸ σύνολον. Τὰ καθήκοντά του θά ἐξελιχθοῦν προοδευτικῶς ἀπὸ ἐπόπτου μὲ τὴν καθιερωμένην ἔννοιαν τοῦ ὄρου, εἰς καθήκοντα συμβούλου μὲ θεωρητικὰς διευθυντικὰς ἀρμοδιότητας.

Ἐνὸσφ ἡ ὀργάνωσις τῆς ἐπιχειρήσεως θά πλησιάξῃ πρὸς τὴν ἀνωτέρω μορφήν, ὁ συμβουλευτικὸς ρόλος τοῦ διευθύνοντος θά μεταβληθῆ προοδευτικῶς, μετατοπιζόμενος εἰς προβλήματα πού ἀνακύπτουν ἐκ τῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως ἐνὸς δημιουργικοῦ περιβάλλοντος.

Ὁ ρόλος τῶν διευθυνόντων θά μεταβληθῆ ἐπίσης ἀναλόγως τῆς φύσεως

των στόχων τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τῆς ἰκανότητός της νὰ παρακολουθῆ τὰς ἐξελίξεις τοῦ περιβάλλοντος, τὰς μεταβολὰς τῆς τεχνολογίας, τὰς προεκτάσεις τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, ποὺ προβλέπονται ραγδαίαι. Ἡ ἐκ τῶν προτέρων ἀνεγνωρισμένη ἐμπειρία ἐνὸς διευθύνοντος ἢ ἐνὸς στελέχους, θὰ ἀποβῆ ἔννοια κενή, δίχως τὴν διαρκῆ παρακολούθησιν τῶν μεταμορφώσεων τοῦ κοινωνικοῦ, τοῦ οικονομικοῦ καὶ τοῦ τεχνολογικοῦ περιβάλλοντος, ἐκ μέρους τοῦ συνόλου τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τῶν ἀνθρωπίνων στοιχείων ποὺ τὴν συνθέτουν.

Μελλοντικαὶ προοπτικαὶ

Αἱ τάσεις ποὺ περιεγράφησαν ἀνωτέρω θὰ ἐκδηλωθοῦν ὄχι μόνον ἐντὸς τῶν ἐπιχειρήσεων ἀλλὰ καὶ γενικῶς εἰς τὸ κοινωνικὸν σύνολον, θὰ βαίνη δὲ αὐξουσα ἢ σημασία των κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δεκαετίας.

Ταυτοχρόνως, αὐτὸς ὁ νέος προσανατολισμὸς θὰ ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ταύτισιν τῶν ἐργαζομένων μετὰ τὴν ἐπιχείρησιν καὶ τὴν ἀποκόλλησιν των ἀπὸ τὰ συνδικάτα. Παραλλήλως, ἡ ἐπιχείρησις θὰ ἐνδιαφερθῆ περισσότερον διὰ τὴν ἐσωτερικὴν συνεργασίαν, παρὰ διὰ τὴν συνεργασίαν μετὰ τὰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις ποὺ θὰ μετέχουν εἰς συλλογικὰς διαπραγματεύσεις.

Εἰς πολλὰς χώρας σήμερον, τὸ καθεστῶς τῶν μεταξὺ ἐργοδοτῶν καὶ συνδικάτων διαπραγματεύσεων, ὑφίσταται ἐκ μόνου τοῦ λόγου, ὅτι δὲν κατέστη δυνατὴ ἡ ἐδραίωσις εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἐπιχειρήσεως συνεργασίας ἀνταποκρινομένης εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐργοδοσίας καὶ ἐργασίας. Ὅταν ἡ συνεργασία αὕτη θὰ καταστῆ ἐφικτὴ καὶ ἐκταθῆ εἰς ὄλας τὰς δραστηριότητας, μετὰ καθορισμένους ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς, αἱ ὀργανώσεις τῶν δύο πλευρῶν ἐργοδοσίας-ἐργασίας, θὰ μεταβάλουν χαρακτῆρα καὶ θὰ προσανατολισθοῦν περισσότερον πρὸς ἐρευνητικὰς, μελετητικὰς καὶ συμβουλευτικὰς δραστηριότητας.

Ἄναμφιβόλως, ἡ συνεργασία αὕτη θὰ διεγείρῃ ὠρισμένα προβλήματα, ποὺ θὰ ἐμφανίζον ὅμως ὀλιγωτέρας δυσχερείας ἀπὸ ὅσας ἀντιμετωπίζομεν σήμερον. Ἡ βιομηχανικὴ κοινωνία στρέφει σήμερον τὴν προσπάθειάν της εἰς τὴν ἰκανοποίησιν αἰτημάτων ἐξικνουμένων πέραν τῶν καθημερινῶν ἀναγκῶν. Μοιραίως, αἱ ἀδριαναὶ διαπραγματεύσεις θὰ ἀφοροῦν τοὺς στόχους τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τὰς νέας τάσεις κοινωνικῆς ἀνόδου τῶν ἐργαζομένων καὶ ἐνεργοῦ συμμετοχῆς των εἰς τὴν πρόδοδόν της. Εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐπιχειρήσεως ἐναπόκειται νὰ κατευθῆναι τὰς κοινωνικὰς δυνάμεις πρὸς τὸν καλὸν δρόμον. Πρέπει νὰ ἀφυπνίσωμεν ὅσους ἀποδέχονται παθητικῶς τὴν κατάστασιν, ὅπως εἶναι σήμερα καὶ νὰ μεταπέισωμεν ὅσους ἀντιτίθενται εἰς τὰς ἀλλαγὰς, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ δημιουργήσωμεν μίαν μορφήν ζωῆς θετικωτέραν διὰ τὸ ἄτομον, καὶ πλέον ἀρμονικὴν καὶ ἀλληλέγγυον διὰ τὸ κοινωνικὸν σύνολον.

“ Λ Ο Γ Ι Σ Τ Η Σ , ,

Μηνιαία Λογιστική Φορολογική και Οικονομική
Ἐπιθεώρησις
Ἐπιστημονικὸν καὶ Ἐπαγγελματικὸν Βῆμα τῶν
Ἑλλήνων Λογιστῶν

ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ : Οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων Ἐπιστη-
μόνων καὶ εἰδικῶν.

ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΣ : Ἐπὶ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ φορολογουμένου,
τῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος, τοῦ Κώδικος Φορολογικῶν
Στοιχείων, τῶν Διοικητικῶν λύσεων καὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν
φορολογικῶν Δικαστηρίων καὶ τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας,
τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας καὶ νομολογίας.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ : Ἄρθρα καὶ μελέται ἐπὶ τῶν σπουδαιότερων
θεμάτων τῆς Λογιστικῆς, τῆς φορολογίας καὶ τῆς ἰδιωτικῆς
οἰκονομίας. Ἐπαγγελματικὴ κίνησις τῶν Ἑλλήνων Λογιστῶν.

Ἐγγραφαὶ συνδρομητῶν εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ «**ΛΟΓΙΣΤΟΥ**»
Ὅδος Πανεπιστημίου 44 — Ἀθῆναι (τηλ. 622.737)